

บทที่ ๓

การบริโภคปัจจัย ๔ ของคนไทยกลุ่มบริโภคนิยม

ในบทนี้ มุ่งศึกษาคนไทยกับแนวคิดบริโภคนิยมภายใต้กรอบการศึกษา ๗ ประการ คือ (๑) ความหมายของบริโภคนิยม (๒) แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดระบบบริโภคนิยมของคนไทย (๓) สาเหตุของการบริโภคปัจจัย ๔ (๔) ประเภทของการบริโภคปัจจัย ๔ (๕) หลักการบริโภคปัจจัย ๔ (๖) คุณค่าของการบริโภคปัจจัย ๔ (๗) วิพากษ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๑ ความหมายของบริโภคนิยม

ความหมายบริโภคนิยมเป็นคำที่ใช้กันทางวิชาการและในทางสังคมทางวิชาการ หมายถึงทฤษฎีที่บอกว่ายังมีการบริโภคมากขึ้นเพียงใดก็ยิ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจทางสังคมมีการใช้คำนี้ก่อนไปในทางลบเพื่อบอกถึง “ลัทธิบริโภคนิยม” หรือที่บางคนเรียกว่า “ลัทธิบ้าบริโภค” กลุ่มคนที่ใช้คำนี้ในทางลบเป็นขบวนการป้องกันผู้บริโภคจากการเอาเปรียบล่อลวงหลอกลวงและครอบงำของผู้ผลิตที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองใช้เครื่องมือสื่อสารโดยเฉพาะสื่อมวลชนในการโฆษณาชวนเชื่อทำให้ผู้คนหลงใหลอยากได้อะไรก็มีมากขึ้นโดยไม่เกี่ยวกับการ “เป็นคนมากขึ้น” ตรงกันข้ามอาจจะน้อยลงเสียอีกเพราะถลำเข้าไปในวงจรของหนี้สินซึ่งกู้ยืมมาเพื่อการบริโภคลงลึกจนถอนตัวไม่ขึ้นเกิดปัญหาชีวิตปัญหาครอบครัวและสังคม

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ให้ความเห็นว่าบริโภคนิยมคือการที่คนซื้อสินค้าที่ไม่จำเป็นเพราะการซื้อสินค้าเหล่านั้นทำให้มีความสุขและจะเปลี่ยนไปเป็นผู้มีความกระหาย ฯลฯ ลัทธิบริโภคนิยมจึงหมายถึงวิธีการของผู้แสวงหาความสุขและวิธีการของการมีความสุขกับวัตถุภายนอกเป็นความสุขที่ต้องขึ้นกับวัตถุธรรมภายนอกอันเกิดจากค้นหาที่มาจากธรรมชาติในตัวมนุษย์เองซึ่งพระพุทธองค์ตรัสว่าค้นหาไม่มีสิ้นสุดไม่สามารถทำให้พอใจได้อย่างแท้จริงแต่จะมีเพิ่มมากขึ้นก่อเกิดเป็นค่านิยมของสังคมให้เป็นไปเพื่อสนองค้นหาของตน

พระไพศาลวิสาโลได้ให้ความหมายของบริโภคนิยมไว้ ๔ ความหมายคือบริโภคนิยมในความหมายแรกหมายถึงค่านิยมหรือแบบแผนที่ผู้คนส่วนใหญ่บริโภคหรือแสวงสิ่งที่ตนเองไม่ได้

^๑พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๘๒.

ผลิตหมายถึงค่านิยมที่ต้องการเป็นผู้บริโภคเต็มตัวความหมายที่สองของบริโภคนิยมคือค่านิยมใฝ่เสพมากกว่าใฝ่ผลิตหรืออยากได้มากกว่าอยากทำกล่าวคือความนิยมที่จะเป็นแต่เพียงผู้ใช้มากกว่าผู้ผลิตบริโภคนิยมในความหมายที่สามคือค่านิยมที่ใช้เงินเพื่อบรรลุนิยามความต้องการแทนที่จะลงมือลงแรงอันนี้สืบเนื่องจากความหมายประการที่สองคืออยากได้แต่ไม่อยากทำวิธีหนึ่งที่ไม่ต้องลงแรงทำก็คือใช้เงินซื้อเอาหรือใช้เงินเป็นทางลัดกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการที่เป็นผู้บริโภคโดยไม่ยอมใช้แรงงานในการผลิตขอเป็นผู้บริโภคมากกว่าผู้ผลิตซึ่งค่านิยมแบบนี้ทำให้เกิดทัศนคติที่คิดใช้เงินแก้ปัญหาทุกอย่างเห็นเงินเป็นทางลัดในการบรรลุนิยามความต้องการเป็นค่านิยมที่นำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่ดีงามบริโภคนิยมในความหมายที่สี่คือความคิดความเชื่อว่าคุณค่าความสุขอยู่ที่การบริโภคจึงทำให้เกิดความโลภในการสะสมเพื่อจะทำให้มีความสุขอยู่ตลอดเวลา^๒

ศรัณยพงศ์ เทียงธรรม ได้ให้ความหมายของบริโภคนิยมหมายถึงการซื้อตามความพอใจหาเหตุผลเพื่อจะซื้อได้เสมอปรารภจะบริโภคทั้งที่ไม่มีเหตุผลอย่างชัดเจนเช่นเรื่องการกินผู้บริโภคไทยกินได้ไม่จำกัดมื้ออาหารกินได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่ไปแม้ในเวลาที่ไม่ได้กินอาหารก็จะมีหัวข้อสนทนาวางจะไปกินอะไรที่ไหนหรือด้านพฤติกรรมการซื้อจะ “ซื้อได้ทุกสถานที่ที่แวะ” “หาเหตุผลที่จะซื้อได้ตลอด”^๓

พระราชสีมาภรณ์ (โอภาส นิรุติเมธี) ได้ให้ความหมายของบริโภคนิยมหมายถึงวัฒนธรรมแบบหนึ่งที่นิยมการบริโภคอย่างไม่คิดว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบอะไรทั้งกับตัวเองและผู้อื่นคิดแต่เพียงว่าตัวเองได้สนองความต้องการเพียงครั้งคราวเท่านั้นโดยให้ตัวอย่างเช่นคนที่ซื้อหรือจ่ายโดยไม่คำนึงถึงความจำเป็นเพียงแต่บริโภคเพื่อเอาไว้อวดคนอื่นว่าตนเองมั่งมี^๔

จากการศึกษาแนวความคิดเรื่องบริโภคนิยมที่มีผู้ให้ความหมายไว้ต่างๆอย่างหลากหลายแล้วผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตของคำว่าบริโภคนิยมหมายถึงวัฒนธรรมแบบหนึ่งที่นิยมการบริโภคเกินความจำเป็นและก่อให้เกิดผลกระทบทั้งกับตัวเองและผู้อื่นคิดแต่เพียงว่าตัวเองได้สนองความต้องการเพียงครั้งคราวเท่านั้นหรือการซื้อสินค้าตามกระแสนิยมและไม่คิดถึงเงินที่ต้องเสียไป

^๒ พระไพศาล วิสาโล, “วิถีพุทธในยุคบริโภคนิยม”, <http://www.skyd.org/html/lifesocial/Bud_in_Consume.html>. (สืบค้น ๐๑/๑๒/๒๕๕๑).

^๓ ศรัณยพงศ์ เทียงธรรม, ผศ. การวิจัยและการวางกลยุทธ์ทางธุรกิจ, <http://www.blueocean-thailand.com/th/team.php>. ๒๒ มกราคม ๒๕๕๖]

^๔ พระราชสีมาภรณ์ (โอภาส นิรุติเมธี), พระสงฆ์กับการพัฒนาศาสนาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๑๑๖.

ชอบเสพอะไรแปลกๆใหม่ๆโดยไม่คิดว่าจะเกิดผลกระทบอะไรหรือพวกนิยมความสบายจะเสียเงิน
เท่าไรหรือไม่ว่าขอให้ได้สบายไว้ก่อน

๓. ๒ แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดระบบบริโภคนิยม

๓.๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับวัตถุนิยม

วัตถุนิยมนั้นเกิดจากพื้นฐานของค่านิยมคือการให้คุณค่ากับสิ่งนั้นหรือชื่นชอบพอใจใน
สิ่งนั้นค่านิยมมีหลายประการและการให้คุณค่ากับวัตถุก็เป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมเรียกว่าค่านิยม
ทางวัตถุส่วนวัตถุนิยมใน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายว่าทฤษฎีหรือความเชื่อว่าการให้
คุณค่าแก่สิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่าสิ่งที่เป็นนามธรรม^๕

ศรีศักร วัลลิโภดม ได้กล่าวเกี่ยวกับวัตถุนิยมว่าการที่สังคมหันมารับของใหม่ๆสิ่งใหม่ๆ
จากภายนอกอย่างไม่หยุดยั้งนี้ก็คือค่านิยมในเรื่องมีหน้ามีตาชื่อเสียงเกียรติยศเป็นสิ่งสำคัญซึ่งความ
ต้องการแบบนี้คือเรื่องของวัตถุนิยมนั่นเองอำนาจของวัตถุนิยมนั้นยิ่งใหญ่เข้ากันและกันไปได้ดีกับ
ระบบทุนนิยมของเมืองไทยที่มีค่านิยมในเรื่องของการมีหน้ามีตาเป็นมรดกตกทอดมาแต่ปางบรรพ์
ทำให้ความสำนึกในเรื่องการมีตัวตนสูงเกิดการแข่งขันที่จึงดีทำให้เกิดชนชั้นคนรวยและคนจน
เกือบทั่วไปทุกคนอยากมีหน้ามีตาและแสวงหาประโยชน์ตนเองตลอดเวลามุ่งหวังเพื่อจะทำอะไรก็ได้
เพื่อให้จะได้เงินทองเป็นสำคัญและความเจริญทางเศรษฐกิจคือนโยบายที่สำคัญที่สุดของ
บ้านเมืองเพราะถือกันแต่เพียงว่าเมื่อเศรษฐกิจดีคนที่มีเงินใช้มีการอยู่ดีกินดีขึ้นเป็นเงาตามตัว
ทั้งหมดเป็นเรื่องของวัตถุนิยมทั้งสิ้น^๖

ส่วนแนวคิดของพระธรรมปิฎกเน้นในเรื่องของมนุษย์ที่ให้ความสำคัญกับวัตถุ
มากกว่าจิตใจและความสุขของมนุษย์ขึ้นตรงกับวัตถุนตกเป็นทาสของวัตถุท่านได้กล่าวว่าคนโลก
ทั่วไปตกอยู่ในกระแสของกามคือความหลงระเริงเพลิดเพลินติดใจอยู่ในรูปปรสกลิ่นเสียงสัมผัสและ

^๕ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕, (กรุงเทพมหานคร :
อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๕), หน้า ๗๕๘.

^๖ ศรีศักร วัลลิโภดม, สังคม - วัฒนธรรมปัจจุบันผันแปร, (กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์,
๒๕๔๔), หน้า ๑๕.

สิ่งที่ทำให้ชื่นชมสบายใจสุขใจมุ่งแต่จะเสพรสของอารมณ์ที่มากระทบตาหูจมูกลิ้นกายคนเรามุ่งดำเนินชีวิตทำกิจกรรมต่างๆ ทำความเพียรพยายามเพื่อหาสิ่งที่จะมาปรนเปรอ บำรุงบำเรอตาหูจมูกลิ้นกายของตนพระพุทธเจ้าทรงสอนว่าการกระทำอย่างนี้ไม่ถูกต้องเพราะทำให้มนุษย์มัวเมาและเป็นทาสของวัตถุไม่พัฒนาตนเองและขัดขวางปิดบังการที่จะเข้าถึงสิ่งที่ดีงามที่สูงขึ้นไปเมื่อมัวแต่ต้องหาสิ่งต่างๆ ที่เป็นวัตถุภายนอกก็คือรูปเสียงรสเป็นต้นมาบำเรอตาหูจมูกลิ้นของคนเราก็จะเป็นสุขได้ก็ต่อเมื่อได้รับสิ่งเหล่านี้ความสุขของเราขึ้นอยู่กับสิ่งเหล่านี้เราก็ต้องตกเป็นทาสของวัตถุชีวิตของคนในแง่ส่วนตัวก็ไม่มีอิสระและในแง่ของสังคม^๖

เมื่อแต่ละคนมุ่งแต่หาสิ่งที่มาบำเรอตาหูจมูกลิ้นของตนเองให้มากที่สุดเพื่อจะมีความสุขให้เต็มที่ที่สุดก็ทำให้เบียดเบียนกันเพราะวัตถุที่มีอยู่จำกัดแย่งชิงกันครอบงำกันข่มเหงกันและกันก็เกิดขึ้นฉะนั้นคำว่ากระแสกามในที่นี้ในสมัยใหม่ต้องใช้คำว่ากระแสวัตถุนิยมคือการที่มนุษย์ต้องเอาชีวิตขึ้นตรงกับวัตถุภายนอกในการที่จะมีความสุขในทางพระพุทธศาสนาพระพุทธองค์ทรงตรัสถึงการแสวงหาความสุขโดยอิงอาศัยวัตถุว่าได้แก่สามีสสุขคือความสุขที่เกิดขึ้นโดยอาศัยามิส (สิ่งที่จับต้องได้หรือวัตถุ) และพระองค์ก็ทรงไม่สรรเสริญความสุขอย่างนี้เพราะมีโทษต่อตนเองและสังคมไม่สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาและพ้นทุกข์ได้ พุทธทาสภิกขุได้แสดงทัศนะที่น่าสนใจเกี่ยวกับวัตถุนิยมในบทความเรื่องการนำเอาโลกออกเสียจากวัตถุนิยมว่าอุปกรณ์แห่งวัตถุนิยมนี้มีความอรร่อยทางตาทางหูทางจมูกทางลิ้นทางผิวกายเป็นสิ่งที่ไม่มองก็จะมองไม่มีความหมายอะไรถ้าไปมองเข้าแล้วมีความหมายมากคือวัตถุนี้นี้จะกีดกั้นมนุษย์ให้สูญเสียความเป็นมนุษย์คือไม่มีความสะอาดสว่างสงบเสียเลยบูชาความเอร็ดอรร่อยทางวัตถุคือทางเนื้อทางหนังอย่างยิ่งสูงสุดเหมือนกับว่าเป็นพระเจ้าสำหรับประเภทของวัตถุนิยมพุทธทาสภิกขุได้แบ่งลักษณะของวัตถุนิยมออกเป็น ๓ ประเภทใหญ่ๆ คือ

๑. เรื่องกินเป็นเรื่องอรร่อยทางลิ้นซึ่งหมายความว่าถึงสำหรับกินเหยื่อไม่ใช่กินอาหารแต่กิเลสมันไม่กินอาหารอย่างนี้มันต้องการจะกินเหยื่อต้องการได้เหยื่อที่มากระตุ้นความรู้สึกของระบบประสาทอันรุนแรงเรียกว่ากินเหยื่อความจริงเป็นทางในการส่งเสริมกิเลส

^๖พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๒๒๑.

๒. เรื่องกาม เป็นวัตถุนิยมไม่ใช่เรื่องของการสืบพันธุ์โดยบริสุทธิ์แต่มีความหมายที่อธิบายได้ว่าธรรมชาติต้องการให้มีการสืบพันธุ์โดยบริสุทธิ์แต่มนุษย์ก็ไม่พอใจในเรื่องสืบพันธุ์ต้องการเชื้อล่อที่ธรรมชาติปะหน้าไว้หลอกลวงให้เป็นค่าจ้างคือความรู้สึกทางเพศที่เรียกว่ากามก็คิดที่จะบริการให้ยิ่งขึ้นไปแล้วก็รังเกียจการสืบพันธุ์แค่นั้นส่วนมากก็ไม่พ้นไปจากการตกเป็นเหยื่อของกาม

๓. เรื่องเกียรติ ซึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องของนามธรรมอันบริสุทธิ์ทางจิตวิญญาณแต่เป็นเครื่องมือที่ต้องการจะมีไว้สำหรับแสวงหาวัตถุต่างกับเกียรติทั่วไปคือการแสวงหาวัตถุไม่ใช่ได้เพียงชื่อเสียงอันบริสุทธิ์แต่เป็นเกียรติที่มีไว้ในลักษณะเป็นอำนาจที่จะกวาดเอาวัตถุมาทั้งโดยทางตรงและโยทางอ้อมนอกจากนี้พุทธทาสภิกขุยังได้ให้ความหมายของวัตถุนิยมไว้อีก๓นัยคือ^๔

๑. วัตถุนิยมคือการลุ่มหลงรสอร่อยของวัตถุนุชารสอร่อยของวัตถุเพราะมันง่ายเช่นเด็กที่คลอດออกมาจากท้องของมารดาจะวิ่งไล่ตามในรสของวัตถุนับตั้งแต่นั้นมารดาจนของกินอร่อยต่างๆเป็นไปได้อเองไม่ต้องมีใครสอนเป็นไปได้อเองมีวัตถุนิยมรอยที่จะจับตัวทารกที่คลอດออกมาจากท้องแม่ภายในไม่กี่วันก็มีอำนาจครอบงำจิตใจเล็กๆเหล่านั้นเติบโตขึ้นมาด้วยความลุ่มหลงในทางวัตถุเมื่อเจริญเติบโตอายคนละคือคาหุจกกลืนกายใจมีสมรรถภาพสูงขึ้นก็ชวนให้ลุ่มหลงในรสอร่อยทางวัตถุคือไปบุชารสอร่อยของวัตถุนี้เรียกว่าวัตถุนิยม

๒. การบำรุงบำเรอด้วยวัตถุให้มีความสะดวกสบายทำให้คนเป็นวัตถุนิยมไม่ถึงกับเรื่องกามารมณ์อันลึกซึ้งซึ่งทำให้มนุษย์ส่วนใหญ่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของวัตถุนิยมพวกหนึ่งลงลึกไปถึงรสอร่อยของกามารมณ์ก็เป็นวัตถุนิยมพวกหนึ่งเอาแต่ความสะดวกสบายทางกายเพียงมีห้องปรับอากาศหรือมีรถที่อำนวยความสะดวกแล้วก็พอใจหลงใหลนี้เรียกว่าวัตถุนิยม^๕

๓. คนที่รู้จักแต่ความงามของวัตถุไม่รู้จักความงามทางด้านจิตใจหรือรู้จักค่านิยมในทางวัตถุไม่รู้จักค่านิยมในทางจิตใจรู้จักแต่ความงามและค่านิยมแต่ในทางวัตถุภาวะอย่างนี้เรียกว่าวัตถุนิยมจากแนวคิดของพุทธทาสภิกขุพอสรุปได้ว่าท่านได้ให้ความหมายของวัตถุนิยมแบ่งออกเป็น๓นัยคือนัยที่หนึ่งหมายถึงการลุ่มหลงรสชาติของวัตถุนัยที่สองหมายถึงความต้องการความสะดวกสบายทางกายนัยที่สามหมายถึงมีความหมายตรงกับพจนานุกรมและนักปราชญ์หลายๆท่านคือหมายถึง

^๔ พุทธทาสภิกขุ, กามารมณ์กับชีวิต, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพใจ, ๒๕๓๕), หน้า ๗๑.

^๕ พระราชสิมาภรณ์ (โอภาสนิติคุณ). พระสงฆ์กับการพัฒนาศาสนาสังคม. หน้า ๑๑๕.

การให้คุณค่าทางวัตถุหรือทางกายมากกว่าจิตใจ จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวัตถุนิยมกล่าวคือ วัตถุนิยมคือการที่มนุษย์ให้คุณค่าทางวัตถุมากกว่าจิตใจและใช้ชีวิตตกภายใต้วัตถุบริโภควัตถุนั้น โดยความเป็นทาสโดยไม่คำนึงผลกระทบต่อตนเองและสังคมและเมื่อมนุษย์มีความคิดในการแสวงหาวัตถุเพื่อมาบริโภคการบริโภควัตถุนั้นก็กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตการบริโภควัตถุที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเราเรียกว่าวัฒนธรรมการบริโภคนั่นเอง

๓.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมการบริโภค

สังคมแต่ละสังคมมีประวัติความเป็นมาที่แตกต่างกันและแต่ละสังคมก็มีความเป็นอยู่ การดำรงชีวิตสิ่งแวดล้อมกฎระเบียบประเพณีความเชื่อรวมถึงวิถีชีวิตที่แตกต่างกันแต่บางสิ่งบางอย่างอาจจะเหมือนหรือคล้ายกันจะกล่าวว่ามีแบบแผนชีวิตที่เหมือนและแตกต่างไปแบบแผนทางวิถีชีวิตนี้เราเรียกว่าวัฒนธรรมบริโภคในความหมายทั่วไปนิยามหมายถึงการกินหรือรับประทานแต่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่ากิน, ใช้สอย^{๙๐} แต่ถ้าเอาค่านิยมมาเติมท้ายคือบริโภคนิยมนั้นมีความหมายที่พิเศษขึ้นอีกนักวิชาการทั่วไปหมายถึงการให้คุณค่ากับการใช้สอยเสพบริโภควัตถุเพื่อที่จะได้รับความสุขและฝากความสุขนั้นขึ้นตรงกับการบริโภคกล่าวไว้ว่าการบริโภคไม่จำกัดเฉพาะการกินการใช้สินค้าเป็นชิ้นๆที่จับต้องไม่ได้เท่านั้นแต่ยังหมายรวมถึงการใช้อารมณ์เสพความบันเทิงเสพสุขทุกประเภทที่พอจะไขว่คว้ามาได้การฟังเพลงการดูภาพยนตร์การท่องเที่ยวการหาความสำราญจากแหล่งเรีงรมย์และที่สุดการเสพกามก็ล้วนแต่เป็นการบริโภคพระธรรมปิฎกกล่าวว่าการบริโภคเป็นลักษณะที่มีการสนองความต้องการของผู้เสพได้บริโภคได้เสพเยอะและมุ่งไปที่การสนองตาหูจมูกลิ้นกายในด้านความรู้สึกเช่นความสนุกสนานเรียกว่าบริโภคนิยมซึ่งมุ่งหาความสุขจากการเสพบริโภคและท่านยังให้ความหมายว่าค่านิยมเสพบริโภคหมายถึงความเห็นแก่ความง่ายสะดวกสบายเป็นนักเสพบริโภคเอาแต่ความสนุกสนานรวมถึงค่านิยมที่ชอบโก้เก๋เอาพฤติกรรมเสพบริโภคมาอวดกันไม่เป็นนักผลิตไม่ขยันไม่สู้งานสุดลัทธิ^{๙๑}

^{๙๐} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕, หน้า ๔๖๔.

^{๙๑} พุทธทาสภิกขุ, กามารมณ์กับชีวิต, หน้า ๗๑.

ดังนั้นลัทธิบริโภคนิยมสะกดให้ทุกคนพากันต้องการได้เข้าชั้นบันไดในโครงสร้างของสังคมขึ้นไปโดยมองไม่เห็นหรือเมินสภาพแห่งความทุกข์หากถูกสะกดโดยสิ่งซึ่งถือว่าเป็นวิทยาศาสตร์อย่างใหม่ให้นับถือวัตถุและเครื่องยนต์กลไกต่างๆแม้ที่สุดจนองคาพยพของมนุษย์ก็แทบไม่แตกต่างไปจากยันตรกรรมอื่นๆโดยเข้าไปไม่ถึงความพิเศษมหัศจรรย์ของนามธรรมอันล้ำลึกหากคิดได้เป็นเสี่ยงๆอย่างผั่งตัวเองไปในวิชาอย่างฝรั่งยิ่งๆขึ้นทุกที เพื่อเป็นทางเลือกในยุคบริโภคนิยมว่าบริโภคนิยมเริ่มต้นด้วยการให้ความสุขสบายทางกายหรือปรนเปรออายตนะทั้ง๕แต่ถึงที่สุดแล้วมันมุ่งความต้องการที่ลึกลงไปกว่านั้นนั่นคือการได้มีได้แสดงหรือยืนยัน “ตัวตน” ใหม่ที่ตนปรารถนาท่านยังได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการบริโภคว่าผู้คนส่วนใหญ่ไม่ได้กินแค่โคเนลด์เพราะความอร่อยไม่ได้ใส่รองเท้าในก็เพราะความเบาหากเพราะต้องการเป็นคนรุ่นใหม่หรือเพราะอยากเป็นผู้ชนะหญิงสาวขวนขวายกระเป๋าลุยส์วิตตองมาสะพายก็เพื่อจะได้เป็นคนทันสมัยมีรสนิยมหรือไม่อย่างน้อยก็ทัดหน้าเทียมตาคนอื่น ความภูมิใจก็เป็นเหตุผลสำคัญให้คนอยากมีเบนซ์หาใช่เพราะความนุ่มความปลอดภัยไม่เหตุผลรองลงมาไปก็คือเพื่อการแข่งขันกันบริโภคและอวดมั่งอวดมีโดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากนิยามของสเตฟานีกาซาว่าบริโภคนิยมเป็นหนทางในบรรดากการพัฒนาตนการประจักษ์แจ้งแห่งตนและยืนยันตนให้ไพบูลย์บริโภคนิยมสามารถตอบสนองช่วยให้ชีวิตมีความสุขสบายมากขึ้นตลาดเสรีที่มาคู่กับการบริโภคนิยมให้หลักประกันว่าสามารถหาปัจจัยมาตอบสนองได้ไม่มีวันขาดแคลนอีกทั้งมีทางเลือกที่หลากหลายเพิ่มพูนอิสรภาพในการเสพบริโภคและเลือกแบบแผนชีวิตได้อย่างเต็มที่

ดังนั้นการบริโภคนิยมก็มีให้กล่าวคือจุดหมายของชีวิตอยู่ที่การพยายามหาสิ่งเสพมาบริโภคให้มากที่สุดเพื่อบรรลุชีวิตที่ไพบูลย์เนื่องด้วยวัตถุเงินทองเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขอย่างแท้จริงผู้คนทุกวันนี้ก็น่าจะมีความสุขมากกว่าแต่ก่อนปฏิเสธไม่ได้ว่าอิทธิพลของลัทธิบริโภคนิยมทำให้ผู้คนถลำติดอยู่ในวัฏจักรดังกล่าวมากขึ้นทุกทีมันไม่เพียงให้สัญญาแก่เราว่าความสุขเกิดขึ้นได้ไม่ยากหากซื้อสิ่งเสพมาปรนเปรอเท่านั้นบริโภคนิยมมีเสน่ห์ที่หิบบิ้นความหลากหลายและสะดวกสบายให้จนผู้คนเข้าใจว่านั่นคือเสรีภาพที่ชีวิตต้องการลึกลงไปกว่านั้นมันยังตอบสนองจิตส่วนลึกที่ต้องการความมั่นคงปรารถนาที่พึ่งและสิ่งยึดเหนี่ยวท่ามกลางความไม่แน่นอนของชีวิตและความไม่ยั่งยืนของตัวตนการเอาตัวตนไปผูกติดกับวัตถุซึ่งดูเหมือนยังยืนยันมั่นคงนั้นชวนให้

สำคัญผิดไปว่าตัวตนของเราจะยั่งยืนถาวรตามไปด้วยเมื่อนั้นจะเป็นมายาภาพแต่สามารถดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาบริโภคนิยมและทุ่มเทให้กับมันไม่ต่างจากศาสนิกผู้เปี่ยมด้วยศรัทธา

กุลธินี มุททากลินกล่าวว่าปรากฏการณ์ของบริโภคนิยมในสังคมที่เน้นให้มนุษย์ตั้งเป้าหมายของความสุขและชีวิตของตนไว้กับการบริโภคให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้^{๑๒} ภาพของสังคมบริโภคนิยมที่มนุษย์ได้ถูกกระตุ้นและผลักดันให้ต้องมีการใช้จ่ายบริโภคสินค้าและการบริการปริมาณที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ด้วยการชี้นำของกระบวนการโฆษณาการตลาดการขายและระบบการสื่อสารมวลชนที่ทันสมัยซึ่งแพร่ขยายไปอย่างรวดเร็ว

สิริพรสมบุญบุรณะกล่าวว่าการใช้เงินตราเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนวัตถุนิยมที่คนต้องการนั้นไม่ว่าการนำมาใช้กินเสพอาจจะเรียกรวมกันว่าการบริโภค^{๑๓} ทั้งนี้ทั้งนั้นเพื่อให้เกิดความอึดทั้งทางจิตใจและกายซึ่งการบริโภคมิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเพียงสนองความต้องการของร่างกายเท่านั้นแต่รวมไปถึงความต้องการด้านอื่นๆด้วยซึ่งส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ค่านิยมกฎเกณฑ์ประเพณีฯจนกลายเป็นวัฒนธรรม พระธรรมปิฎกกล่าวว่าวิถีชีวิตของคนไทยเวลานี้มีชีวิตอยู่บนท้องถนนที่รถติดหรือไปทำมาหากินในห้างร้านโรงงานและไปเที่ยวเดินอยู่ในสรรพสินค้าหาซื้อของต่างๆตลอดจนได้ฟังข่าวสารเรื่องราวความเป็นไปทางทีวีทางวิทยุทางหนังสือพิมพ์และที่วิ่งวุ่นกับการหาเงินมาซื้อรถยนต์ซื้อหาที่อยู่อาศัยที่จะแสดงฐานะหน้าตาให้พออวดเขาได้ในสังคมตื่นเต้นกับการใช้เทคโนโลยีต่างๆเช่นคอมพิวเตอร์เป็นต้นวัฒนาสุกัณสีกล่าวว่าบริโภคไม่ได้จำกัดเฉพาะแค่การซื้อและการบริโภคสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้นหากยังรวมไปถึงการให้ความหมายและการผนึกรวมสิ่งนั้นๆเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนด้วยแนวคิดเรื่องการบริโภคนิยมจึงถูกแทนที่ด้วยสิ่งที่เรียกว่าวัฒนธรรมบริโภค

เมื่อมนุษย์ดำเนินชีวิตภายใต้วัฒนธรรมบริโภคทำให้มนุษย์ต้องดิ้นรนแสวงหาวัตถุเครื่องใช้มาปรนเปรอทางร่างกายด้วยวิธีการต่างๆที่ขูดหลยเกษมได้กล่าวถึงลักษณะของสังคมบริโภคว่ากระแสนของการกระตุ้นเร่งเร้าเพื่อให้เกิดความอยากได้อะไรก็อยากบริโภคนี้ทำให้ผู้คนในสังคมไทย

^{๑๒} กุลธินี มุททากลิน, **ไทยยุควัฒนธรรมทาส**, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๕๑), หน้า ๖๕.

^{๑๓} สิริพรสมบุญบุรณะ, **วิถีชีวิตคนใน "ชุมชนชายขอบ"** ของสังคมเมือง : กรณีศึกษาคนคู่ชายในชุมชนกองขยะบางเมือง, (กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๑๒๓.

รับเอาระบบคุณค่าแบบบริโภคนิยมกันอย่างกว้างขวางการดำเนินชีวิตของผู้คนเกือบทุกระดับและทุกกลุ่มถูกรวบจำด้วยวัฒนธรรมการบริโภคไม่ว่าจะเป็นวัตถุเครื่องใช้สอยบ้านที่อยู่อาศัยการกินการแต่งกายการใช้เวลาว่างเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจแล้วแต่ถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมการบริโภคแทบทั้งสิ้นการดำเนินชีวิตในครรลองของวัฒนธรรมบริโภคนิยมยอมทำให้ผู้ต้องการเงินทองมาใช้จ่ายมากขึ้นผู้ที่มิหนทางในการหารายได้ก็จะหารายได้พิเศษเพื่อจะได้นำมาจับจ่ายใช้สอยตามที่ต้องการอยากมีอยากได้อะไรบริโภคผู้ที่ไม่มีช่องทางหารายได้พิเศษเพิ่มขึ้นแต่ความอยากได้อะไรมีอยากบริโภคมิได้ลดลงก็หาวิธีซื้อเงินผ่อนบ้างกู้หนี้ยืมสินบ้างจนเป็นเหตุให้คนจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นชาวไร่ชาวนากรรมกรข้าราชการผู้น้อยต่างตกอยู่ในภาวะหนี้สินเป็นจำนวนมากหากมีคำถามว่าจะรู้อย่างไรว่าเป็นวัฒนธรรมบริโภคตอบว่าวัตถุที่เราบริโภคอยู่เป็นประจำบริโภคจนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตนั้นเป็นสื่อถึงวัฒนธรรมของเราเพราะวัตถุนั้นสิ่งที่มนุษย์บริโภคอยู่เป็นประจำถือเป็นตัวสื่อถึงวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมของมนุษย์ด้วยในเรื่องนี้ศิวารักษ์ศิวารมย์กล่าวว่าสินค้าบริโภคมีความสำคัญอีกนัยหนึ่งนอกจากประโยชน์ใช้สอยแล้วถือเป็นสิ่งจรรโลงและสื่อสารความหมายทางวัฒนธรรมการบริโภคที่สะท้อนให้เห็นว่าสินค้าบริโภคนั้นจรรโลงความหมายของวัฒนธรรมไว้วิถีทางหนึ่งที่จะสร้างวัฒนธรรมให้เป็นตัวตนได้คือสร้างผ่านทางวัตถุก่อให้เกิดความเป็นตัวเป็นตนมีความหมายรูปธรรมสำหรับปัจเจกชนอีกนัยหนึ่งวัตถุมีความหมายได้เพราะมันได้สร้างความเป็นโลกรูปธรรมในส่วนที่เราองไม่เห็นและในสิ่งที่เราจับต้องไม่ได้กล่าว^{๔๔}

โดยสรุปสินค้าช่วยให้วัฒนธรรมเกิดความเป็นตัวเป็นตนขึ้นมานั่นเองการบริโภควัตถุนั้นค่านิยมเหล่านี้ในทฤษฎีวัฒนธรรมบริโภคนิยมคงไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแค่บริโภคใช้สอยเพื่อสนองเพียงกายเท่านั้นแต่หมายถึงการบริโภคที่มีความหมายมากกว่าการบริโภคคือการบริโภคเชิงสัญลักษณ์การบริโภคเชิงสัญลักษณ์นั้นไม่สามารถจะแยกออกจากวัฒนธรรมบริโภคได้ Baudrillard เสนอว่าวัตถุในสังคมแห่งการบริโภคจะมีคุณค่าตามระบบหรือโครงสร้างที่ถูกจัดตั้งขึ้นนอกจากประโยชน์ใช้สอยและราคาแล้ววัตถุถูกกำหนดในฐานะที่เป็นส่วนประกอบในการสร้างบรรยากาศของระบบคุณค่าหนึ่งที่มีอยู่มากมายในสังคมสมัยใหม่เช่นการกินแฮมเบอร์เกอร์นั้นนอกจากจะเพื่อตอบสนองความหิวแล้วเรายังบริโภคสัญลักษณ์ของมันนั่นคืออารยธรรมตะวันตกเพราะในบริบทของ

^{๔๔} สุเชวณ พลอยชุม, **พุทธปรัชญาเถรวาท**, หน้า ๕๖.

สังคมไทยในปัจจุบันแฮมเบอเกอร์ถูกกำหนดให้อยู่ในระบบคุณค่าสะท้อนถึงความเป็นอารยธรรมตะวันตกออกมาสินค้าจึงไม่มีหน้าที่ของการใช้สอยอีกต่อไปหากเปลี่ยนมามีหน้าที่ให้ความหมายทางสัญลักษณ์แทนในทัศนะของสัญลักษณ์วิทยานั้นคือสินค้าไม่มีหน้าที่ของการใช้สอยอีกต่อไปแต่เป็นการพิจารณาถึงการสื่อความหมายหรือสื่อสารของรหัสของคุณค่าใดคุณค่าหนึ่งด้วยการนำเอาสินค้าและการบริโภคสินค้ามาเป็นกระบวนการสื่อคุณค่าหรือความหมายทางวัฒนธรรมที่ต้องการผ่านไปยังผู้บริโภคในสังคมดังนั้นวัตถุดิบในสังคมปัจจุบันจึงมิได้มีประโยชน์ในการใช้สอยแต่เพียงอย่างเดียวจากคุณสมบัติของธรรมชาติในตัวของมันหากแต่ยังถูกกำหนดให้เป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าหรือรหัสหมายที่แฝงอยู่ด้วยกลุณิมุทธากลีนกล่าวว่าการบริโภคเชิงสัญลักษณ์เป็นระบบที่เต็มไปด้วยการสร้างความหมายและคุณค่าต่างๆขึ้นมาอย่างมากมายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการสร้างความแตกต่างของปัจเจกบุคคลในสังคม

การบริโภคเชิงสัญลักษณ์เมื่อพิจารณาในนิมิตของอำนาจแล้วเป็นกระบวนการครอบงำรูปแบบหนึ่งเศรษฐสยามได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการบริโภคในนัยยะทางสังคมว่าการบริโภคยุคทุนนิยมบริโภคไม่ใช่เพียงการบริโภคเพื่อสุขภาพหรือเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเท่านั้นแต่มันยังเป็นการบริโภคเพื่อแสดงสัญลักษณ์ทางสังคมเช่นการนั่งรถเบนซ์เพื่อแสดงความร่ำรวยฟังเพลงฝรั่งเพื่อแสดงความทันสมัยความหัวสูงเรียนปริญญาโทเพื่อให้ได้ปริญญาบัตรมาแสดงฐานะทางสังคม (ไม่ใช่เพื่อแสวงหาความรู้ที่แท้จริง)^{๑๕}

แนวคิดเกี่ยวกับการบริโภคเชิงสัญลักษณ์แนวศาสนาในบทความเรื่องพุทธจริยศาสตร์กับทางเลือกในยุคบริโภคนิยมว่าปัญหาของมนุษย์ส่วนใหญ่ก็คือไม่สามารถมีความสงบนิ่งในจิตใจได้แม้ชีวิตจะปลอดภัยไร้สิ่งคุกคามบีบคั้นจากภายนอกจะเรียกกว่านี้เป็นปัญหาเรื่องตัวตนก็ได้ในระดับพื้นผิวปัญหาดังกล่าวรบกวนจิตใจก็เพราะความรู้สึกโดดเดี่ยวจึงเกิดปรารถนาจะเอาตัวตนเข้าไปรวมได้อยู่ท่ามกลางฝูงชนไม่ว่าในพิธีกรรมทางศาสนาในรายการคอนเสิร์ตในกลุ่มประท้วงหรือแม้แต่ในฝูงชนที่เตรียมจะทำศึกสงครามเป็นไปได้ว่าความรู้สึกดังกล่าวได้เกิดขึ้นเพราะตัวตนของแต่ละคนได้รวมหายไปกับตัวตนที่ยิ่งใหญ่กว่าทำให้รู้สึกมั่นคงขึ้นขณะเดียวกันความทุกข์ที่เกาะกุม

^{๑๕} ปรีชา บุญศรีตัน, พุทธจริยศาสตร์กับการกิน, http://www.lanna.mbu.ac.th/panya/no_61/buddhist.asp,

ตัวตนของแต่ละคนก็เลื่อนหายไปด้วยแต่ปัญหาเรื่องตัวตนของมนุษย์ลุ่มลึกและซับซ้อนกว่านั้นสิ่งที่รบกวนจิตใจมากกว่าความรู้สึกว่าตัวตนใดคือตัวเราก็คือความกลัวตัวตนที่ไม่ยั่งยืนในทัศนะของเดวิด ลอยความรู้สึกพร่องนี้เองเป็นแรงผลักดันสำคัญยิ่งที่ทำให้มนุษย์แสวงหาศาสนาและถึงแม้ว่าศาสนาถูกลดความสำคัญลงแต่ก็มีสิ่งอื่นมาทำหน้าที่แทนศาสนานี้คือคำตอบว่าทำไมคนยุคสมัยใหม่จึงยึดถือชาติหรือบริโชนิยมราวกับว่าเป็นศาสนาหนึ่งความรู้สึกพร่องที่มารบกวนจิตใจนั้นเป็นเพราะยังไม่เพียงพอดังนั้นจึงต้องแสวงหามาไว้ในครอบครองให้มากเพื่อชีวิตจะได้เต็มอิมขณะเดียวกันการยึดมั่นเพื่อให้ตัวตนเป็นจริงมากขึ้นแม้แต่เงินก็มีนัยลึกซึ้งทางจิตใจเช่นกันเพราะมันเป็นเครื่องหมายและความอมตะการไปยึดถือเป็นตัวตนย่อมทำให้เกิดความรู้สึกว่าตัวตนนั้นจริงมากขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการบริโภคนิยมของมนุษย์ที่มีวัตถุนิยมเป็นพื้นฐานจนกลายเป็นวัฒนธรรมบริโภคนั้นผู้บริโภคนั้นไม่ได้บริโภคนั้นเพื่อความจำเป็นแก่การดำรงชีพแต่เป็นการบริโภคนั้นเพื่อต้องการความสะดวกสบายโก้เก๋ลงภายใต้อำนาจของวัตถุนั้นๆมาปรนเปรอร่างกายเพื่อความสนุกสนานและนัยทางการบริโภคนิยมบริโภคนิยมการบริโภคนั้นยังมีความหมายที่ลึกซึ้งทางสังคมและจิตใจนั้นคือการบริโภคนั้นที่พยายามสืบทอดความเป็นตัวตนโดยสื่อผ่านทางวัตถุนั้นนั้นการบริโภคนั้นเชิงสัญลักษณ์จึงไม่สามารถแยกออกจากวัตถุนิยมและวัฒนธรรมบริโภคนั้นได้จากแนวคิดที่ผ่านมาพอสรุปได้ว่าทัศนะเกี่ยวกับการบริโภคนิยมเชิงสัญลักษณ์เมื่อสังเคราะห์แล้วมี๒นัยคือ (๑)นัยด้านชนชั้นทางสังคมของผู้บริโภคและ (๒)นัยด้านความเป็นตัวตนของผู้บริโภค

๓.๓ ประเภทของการบริโภค

ปัจจัย ๔ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค นั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับมนุษย์หากมนุษย์ไม่มีปัจจัย ๔ ชีวิตของมนุษย์ก็จะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ สำหรับประเภทการบริโภคของคนไทยกลุ่มบริโภคนิยมมีอยู่ ๔ ประเภทดังนี้

๑) อาหาร หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ นำมาเลี้ยงร่างกายประจำวัน ตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น ข้าว น้ำ เนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ต่าง ๆ เป็นต้น แล้วแต่ผู้ใดจะนำสิ่งใดมาเลี้ยงร่างกาย ตามฐานะความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคล เพราะร่างกายของมนุษย์จะขาดอาหารไม่ได้ ถ้าขาดอาหารก็ต้องตายในที่สุด อาหารจึงเป็นมีความสำคัญที่สุดในชีวิตมนุษย์

๒) เครื่องนุ่งห่ม หมายถึง เสื้อผ้าสำหรับสวมใส่ เพื่อปกปิดร่างกาย ให้ดูสวยงาม เพราะร่างกายของมนุษย์สกปรกและน่าเกลียด นอกจากนั้นเสื้อผายังช่วยป้องกันการรบกวนของแมลงและสัตว์อื่น ๆ ส่วนผ้าห่ม หมายถึง ผ้าที่ใช้ห่มกันหนาวในฤดูหนาว เพราะมนุษย์เกิดมาตัวเปล่า เมื่อเกิดมาแล้ว จึงมีความจำเป็นต้องมีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับร่างกายภายนอกของมนุษย์^{๑๖}

๓) ที่อยู่อาศัย หมายถึง บ้านเรือน ที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยพักผ่อนหลับนอน หลบแดด หลบฝน และป้องกันอันตรายจากสัตว์น้อยใหญ่ ที่จะมารบกวนหรือทำร้ายในเวลากลางวัน และกลางคืน เพราะฉะนั้น ที่อยู่อาศัยจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ในความเป็นอยู่ของมนุษย์ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่

๔) ยารักษาโรค หมายถึง พืชที่เป็นสมุนไพรต่าง ๆ แล้วนำมาสกัดเป็นยารักษาโรค เพื่อนำมารักษามนุษย์ ที่เจ็บไข้ หรือป่วยเป็นโรคต่าง ๆ ให้หายจากความทุกข์ทรมาน ในการป่วยของโรคนั้น ๆ เพราะฉะนั้นยารักษาโรค จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิตมนุษย์ เพราะยารักษาโรคจะทำให้มนุษย์มีชีวิตอยู่รอดต่อไปได้อีก ถ้าไม่มียารักษาโรค มนุษย์อาจตายก่อนอายุขัย ด้วยโรคต่าง ๆ^{๑๗}

๓.๔ สาเหตุของการบริโภค

การบริโภคปัจจัย ๔ ย่อมมีเหตุผลในการเลือกบริโภคปัจจัย ๔ คนไทยกลุ่มบริโภคนิยมก็มีเหตุผลในการบริโภคเพื่อสนองความต้องการให้เกิดคุณค่าที่ได้จากการบริโภค สาเหตุหรือเหตุผลที่คนไทย กลุ่มบริโภคนิยมเลือกบริโภคปัจจัย ๔ มีดังนี้

๑. สาเหตุภายใน

สาเหตุภายในหมายถึงความต้องการทางใจที่ต้องการเสพวัตถุ เพื่อสนองความอยากความสนุกเพลิดเพลินที่เกิดจากการบริโภคปัจจัย ๔ คนไทยกลุ่มบริโภคนิยมสาเหตุที่เลือกเช่นนี้เพราะสร้างความสุขสบายได้เป็นอย่างดีโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา การบริโภคนิยมของคนไทยนี้มีลักษณะบริโภคปัจจัย ๔ โดยสนองความต้องการทางใจให้ได้มากที่สุด หากบริโภคแล้วสร้างความสะดวกสบาย ความสุขให้แก่จิตใจได้มากเท่าไร ก็ยิ่งดีมากขึ้น

^{๑๖} พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๕), หน้า ๒๒๑.

^{๑๗} ปรีชา บุญศรีตัน, พุทธจริยศาสตร์กับการกิน, http://www.lanna.mbu.ac.th/panya/no_61/buddhist.asp, [๑๒ ม.ค. ๒๕๕๖].

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นจะสังเกตได้ว่าคนไทยกลุ่มบริโภคนิยมเลือกบริโภคปัจจัย ๔ เพื่อสนองความต้องการทางใจอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ไร้ขอบเขต เน้นเสพวัตถุเพื่อสนองความต้องการทางใจให้ได้มากที่สุด

๒. สาเหตุภายนอก

การบริโภคปัจจัย ๔ ของคนไทยกลุ่มบริโภคนิยมมีสาเหตุในการเลือกบริโภคปัจจัย ๔ อีกสาเหตุหนึ่งคือ สาเหตุภายนอก คือ ค่านิยมทางสังคม คนไทยกลุ่มบริโภคนิยมมีแนวคิดว่าการบริโภคอาหารที่แพง เสื้อผ้าสวยหรู บ้านที่อยู่อาศัยใหญ่โต ยารักษาโรคที่หายาก และแพง สังคมก็จะคิดว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลที่ร่ำรวย มีฐานะดี เป็นผู้มีอำนาจ วาสนา คนไทยกลุ่มบริโภคนิยมที่คิดเช่นนี้เพราะมีค่านิยมทางสังคมดังนี้

๑. นิยมความร่ำรวย มั่งคั่ง ทุกคนอยากจะได้ อยากจะมีทรัพย์สินเงินทอง รถยนต์ บ้าน ที่ดิน ฯลฯ คนที่ร่ำรวยจะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับในสังคม และจะต้องการสิ่งใดยอมได้ตามความประสงค์ เงินจะซื้อสิ่งต่างๆ ได้ ดังนั้นทุกคนจึงต่อสู้ดิ้นรน เพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่งคั่ง

๒. นิยมอำนาจ คนไทยให้ความสำคัญแก่ผู้มีอำนาจ และอยากจะเป็นคนที่มีอำนาจ ถ้าตนเองไม่มีโอกาส ก็จะส่งเสริมลูกหลานของตนให้แสวงหาอำนาจ ผู้มีอำนาจในสังคมไทยส่วนใหญ่ คือ ผู้มีตำแหน่งหน้าที่ราชการ ดังนั้น คนไทยจึงนิยมส่งเสริมบุตรหลานให้เข้ารับราชการ นอกจากข้าราชการแล้ว ผู้ที่อาจมีอำนาจอื่นๆ ได้แก่ นักการเมือง ปัจจุบัน อำนาจอาจซื้อด้วยเงิน ดังจะพบได้จากการใช้เงินซื้อเสียง เพื่อให้ได้รับเลือกเป็นผู้แทนราษฎร การซื้อตำแหน่งต่างๆ

๓. บริโภคนิยม คนไทยส่วนใหญ่สนใจเรื่องการบริโภคมาก ชอบเสาะแสวงหาอาหารรับประทาน ชอบคิดปรุงอาหารแปลกๆ รับประทาน เมื่อเปิดร้านอาหาร ใครพบร้านอาหารที่มีอาหารแปลกๆ หรือรสอร่อย ก็จะมีคนพากันไปรับประทาน แม้จะแพง หรือ ไกล เขาก็จะพยายามไปรับประทานอาหารที่ร้านนั้น อีกสิ่งหนึ่งที่พบคือ ไม่ว่าในงานพิธีใดๆ จะต้องมีการมีการกินเลี้ยงอยู่ เสมอ แม้แต่เมื่อทำงานเสร็จโปรแกรมหนึ่งๆ เรียนผ่านการศึกษาไปภาคเรียนหนึ่งๆ ก็ยังมีการเลี้ยงฉลองกัน^{๑๔}

^{๑๔} ประไพพรร อักษรศรี, ปัจจัยที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามหลักเศรษฐศาสตร์ แนวพุทธ: กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณ. ภาคนิพนธ์พัฒนาสังคมและ สิ่งแวดล้อมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๐).

๔. นิยมความหรูหรา ความมีหน้ามีตา ซึ่งจะแสดงออกทางการแต่งตัวประกวดกัน การจัดงานประกวดกันว่า ใครจะจัดงานได้ใหญ่กว่า การทำบุญ ว่าใครจะทำบุญมากกว่ากัน การมีเครื่องใช้ที่ทันสมัย ราคาแพงไม่น้อยหน้ากัน^{๑๕}

จากหลักการทั้งสองคือ สาเหตุภายในและสาเหตุภายนอกที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นี่คือนิสาเหตุหรือเหตุผลว่าทำไมคนไทยกลุ่มบริโภคนิยมจึงเลือกที่จะบริโภคเช่นนั้น

๓.๕ หลักการบริโภคแบบบริโภคนิยม

ในปัจจุบันเรามักจะได้ยินว่าคนไทยมีค่านิยมชอบบริโภคปัจจัย ๔ โดยใช้ของต่างประเทศ ชอบเลียนแบบชาวต่างประเทศโดยรับเอาวัฒนธรรมของต่างประเทศเข้ามามากโดยลืมนึกถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นลักษณะบริโภคนิยมของคนไทยมีลักษณะที่ชอบใช้ของแพง ๆ ทำให้คนอื่นมองว่าตัวเองเป็นผู้ที่ร่ำรวย ต้องการให้คนอื่นยกย่องนับถือ เป็นคนที่ต้องมีเกียรติ จะรู้สึกภูมิใจทุกครั้งเมื่อได้ใช้สินค้าที่เป็นสินค้าจากต่างประเทศ ชอบไปเที่ยวต่างประเทศเพื่อไปซื้อสินค้า บางครั้งซื้อมาแล้วก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์ก็จะซื้อ หรือบางครั้งอาจจะไม่มีเวลาไปเที่ยวต่างประเทศ ก็ชอบฝากให้คนอื่นซื้อ มีความเป็นต่างชาติสูงมาก จะเป็นบุคคลที่เน้นการแต่งกายดีตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพ สร้างความน่าเชื่อถือ นิยมใช้บัตรเครดิต ชอบความสะดวกสบาย ไม่ชอบการรอคอยนาน ๆ ชอบสังคมกับเพื่อนที่มีฐานะร่ำรวย เท่าเทียมกัน ไม่ชอบคบหาสมาคมกับคนที่ด้อยกว่าหรือจนกว่า จะขอยกตัวอย่างหลักการบริโภคนิยมของคนไทย มีดังนี้

๓.๕.๑ หลักการบริโภคอาหาร

อาหาร หมายถึงสิ่งที่ร่างกายรับเข้าไปทั้งที่สสารและพลังงาน เกิดกระบวนการสังเคราะห์จนร่างกายสามารถนำไปใช้ได้ให้เกิดประโยชน์ ลักษณะของคนไทยกลุ่มบริโภคนิยมชอบรับประทานอาหารราคาแพง นิยมแบบตะวันตก เช่น อาหารฟาสต์ฟู้ด (Fast food) เพราะเป็นอาหารที่สะดวกและอร่อยจากการเคี้ยวเคี้ยวเคี้ยวไปทำให้คนคิดในรสชาติอร่อย เกิดการกินอาหารตามใจปากจนลืมนึกความลำบากที่จะตามในภายหลังซึ่งเป็นโทษภัยของอาหารที่จะตามมา และการกินอาหารตามกระแสโฆษณานั้นเหมือนเป็นการแสดงถึงความทันสมัย

^{๑๕} ปรีชา บุญศรีตัน, พุทธจริยศาสตร์กับการกิน, http://www.lanna.mbu.ac.th/panya/no_61/buddhist.asp, [๑๒ ม.ค. ๒๕๕๖].

๓.๕.๒ หลักการบริโภครีเครื่องนุ่งห่ม

มนุษย์มีเครื่องนุ่งห่มไว้เพื่อป้องกันอากาศหนาวเย็นหรือแสงแดด ป้องกันการกระแทก กระบวักวัตถุอื่น และเพราะเหตุต่าง ๆ นั้นมนุษย์จึงเริ่มสวมใส่เสื้อผ้า ในอดีต มนุษย์ยุคโบราณไม่รู้จักใส่เสื้อผ้าปิดกาย เพราะมีขนและผิวหนังที่หนา แต่เมื่ออากาศโลกอุ่นขึ้น มนุษย์ก็เริ่มปรับตัวโดยการลดความยาวขนและความหนาของผิวหนัง ทำให้มนุษย์ต้องเริ่มรู้จักปกปิดร่างกาย ในช่วงแรกๆ มนุษย์ใช้ใบไม้ เปลือกไม้มาร้อยเป็นเครื่องนุ่งห่ม แล้วเริ่มรู้จักการใช้หนังสัตว์ และเริ่มทอผ้าด้วยใยพืชตามลำดับ

ในปัจจุบัน เสื้อผ้าไม่ได้ใช้เพื่อป้องกันสภาพอากาศ และอันตรายอย่างอื่นเท่านั้น แต่ยังใส่เพื่อบ่งบอกวัฒนธรรมประเพณี ความเจริญก้าวหน้าของผู้ผลิตและสวมใส่ ไว้บ่งบอกชื่อสถานที่ทำงาน โรงเรียนหรือสถานศึกษาต่างๆ ไว้ใส่เพื่อให้เข้ากับงาน กิจกรรมและสภาพแวดล้อม เช่น ใส่ชุดกันผึ้งเพราะทำอาชีพเลี้ยงผึ้ง ใส่ชุดว่ายน้ำเพื่อว่ายน้ำหรือสอนว่ายน้ำ รวมไปถึงการใส่เพื่อความสวยงาม เพื่อโอ้อวดฐานะกันในปัจจุบัน เสื้อผ้าที่ถูกออกแบบเพื่อการฉ้อฉลนั้นเรียกว่า เสื้อผ้าแบบสม้ยนิยม

คนไทยกลุ่มบริโภคนิยม นิยมบริโภครีเครื่องนุ่งห่มคือ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ที่สวยงาม มีราคาแพง นิยมแฟชั่นใหม่ ๆ เสื้อผ้าที่สวมใส่ จะเป็นแบรนด์เนมจากต่างประเทศมีราคาแพงดังเห็นได้จากการแต่งกายในปัจจุบัน การแต่งกายของกลุ่มบริโภคนิยมจะสังเกตได้ว่ามิได้บริโภครีเพื่อป้องกันความหนาว ความร้อน ปิดบังกายเท่านั้น แต่มีแนวคิดเพื่อ ความสวยงาม การยอมรับจากสังคมด้วย การบริโภครีใช้สอยเครื่องนุ่งห่มของคนไทยกลุ่มบริโภคนิยม จึงเป็นการบริโภครีแบบเห็นความสำคัญแก่วัตถุมากกว่าจิตใจ

๓.๕.๓ หลักการบริโภครีที่อยู่อาศัย

มนุษย์จำเป็นต้องมีที่อยู่อาศัย เพื่อปกป้องร่างกายจากฝน ลม หรือสัตว์ร้ายต่างๆ ที่จะมาทำอันตรายต่อมนุษย์เอง ดังนั้นมนุษย์จึงต้องอาศัยในพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต มนุษย์ในยุคแรกๆ นิยมอาศัยอยู่ในถ้ำหรือตามโตรกผาต่างๆ เพื่อกันลมและฝน รวมไปถึงสายฟ้า ฟ้าแลบ ฟ้าร้องอีกด้วย เนื่องจากมนุษย์ในอดีตยังไม่เข้าใจหลักเหตุผลทางวิทยาศาสตร์หรือเกษตรกรรม จึงไม่รู้จักการสร้างบ้าน มนุษย์ยุคหลังจากนั้นนิยมสร้างบ้านเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยที่สะอาดและสะดวกสบายมากขึ้น

คนไทยกลุ่มบริโภคนิยม นิยมบริโภครีใช้สอยที่อยู่อาศัย สร้างบ้านเรือนที่หรูหราใหญ่โต มีราคาแพง ชอบประดับตกแต่งให้เกิดความสวยงาม บ้านในปัจจุบันชอบติดแอร์ ซึ่งในยุค

สมัยแต่ก่อนไม่มีการคิดแอร์ สร้างความสะดวกสบายให้แก่นุชย์ผู้อาศัย สืบเนื่องจากวัสดุที่ใช้ในการสร้างบ้านเรือนจะมีราคาแพงและหายาก คนไทยกลุ่มบริโภคนิยม นิยมสร้างบ้านให้ความสำคัญกับความสวยงามเป็นหลัก นิยมรับเอาการสร้างที่อยู่อาศัยแบบตะวันตกมากขึ้นดังเห็นได้จากโครงการบ้านจัดสรร ต่าง ๆ ที่ปรากฏในสังคมไทย^{๒๐}

๓.๕.๔ หลักการบริโภคยารักษาโรค

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีโรคภัยไข้เจ็บเช่นสัตว์หรือสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ดังนั้นมนุษย์จึงจำเป็นต้องใช้ยา เพื่อบรรเทาอาการเมื่อเจ็บป่วยหรือเพื่อให้หายขาดจากโรคที่ตนเจ็บป่วยอยู่ หรือเพื่อเสริมสร้างและซ่อมแซมสิ่งที่เสียหาย ฟูฟ่องไป และนำกลับมาใช้ได้เหมือนปกติ

หลักการบริโภคยารักษาโรคของคนไทยกลุ่มบริโภคนิยม ชอบบริโภคยารักษาโรคที่มีราคาแพง ชอบตามสังคมตะวันตก ปัจจุบันยารักษาโรคมีมากมายดังเห็นได้จากสื่อโฆษณา ยารักษาโรคนี้นี้มีหลายประเภทด้วยกันมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ปัจจุบันมียาที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ เช่น ยารักษาความอ้วน ยารักษาทำให้หุ่นดี ยารับประทานแล้วทำให้ผิวขาว นี่เป็นแฟชั่นใหม่ในยุคบริโภคนิยม กลุ่มบริโภคนิยมมักบริโภคเพื่อเสริมความสวยงาม เพื่อให้ร่างกายสมบูรณ์ บางครั้งเมื่อพิจารณาถึงเงินความจำเป็น แต่การบริโภคเช่นนี้ก็สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคเป็นอย่างดี จะสังเกตได้ว่า การบริโภคยาของกลุ่มบริโภคนิยมมิได้บริโภคยาเพราะรักษาโรคแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังบริโภคยาเพื่อความสวยงาม เพื่อทำให้เกิดคุณค่าทางสังคมอีกด้วย

๓.๖ คุณค่าของการบริโภค

การบริโภคปัจจัย ๔ การที่มนุษย์จะเลือกบริโภคปัจจัยสิ่งใด ย่อมมองเห็นคุณค่าที่เกิดจากการบริโภค มนุษย์มีแนวคิดมุมมองเห็นคุณค่าที่แตกต่างกันออกไปเพราะมนุษย์แต่ละคนย่อมมีอุปนิสัย ใจคอ เหตุผลไม่เหมือนกัน สำหรับแนวความคิดของคนไทยกลุ่มบริโภคนิยมเหตุผลที่บริโภคปัจจัย ๔ ย่อมเห็นคุณค่าที่เกิดจากการบริโภค ดังนี้

๑. คุณค่าทางสังคมหมายถึง

คนไทยกลุ่มบริโภคนิยมมีแนวความคิดว่าหากบุคคลใดได้บริโภคอาหารที่แพง เสื้อผ้าที่สวยงามราคาแพง บ้านหรูหรา ยารักษาโรคที่แพงเงินความจำเป็น สังคมก็จะมีแนวคิดมุมมองว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลร่ำรวย มีฐานะดี เป็นผู้มั่งคั่ง จากแนวคิดที่กล่าวมานี้จึงทำให้คนไทยกลุ่ม

^{๒๐} กนกศักดิ์ แก้วเทพ, เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

บริโภคนิยมเห็นคุณค่าจุดนี้ จึงอยากที่จะบริโภคปัจจัย ๔ เพื่อให้เกิดคุณค่าทางสังคมเพราะสังคมปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงมาก สังคมปัจจุบันมักมีแนวคิดที่ยอมรับกระแสใหม่ ๆ จะแตกต่างจากสังคมสมัยอดีตที่ไม่มีการแข่งขันกันมากนัก

๒. คุณค่าด้านร่างกายและจิตใจ

กลุ่มคนไทยบริโภคนิยมมีแนวคิดเห็นประโยชน์คุณค่าอยู่ว่า การบริโภคปัจจัย ๔ แบบบริโภคนิยม สามารถที่สนองความต้องการได้ สร้างความสุขกายสบายใจให้คุณค่าด้านร่างกายและจิตใจ อำนวยความแก่ชีวิตสะดวกได้เป็นอย่างดี จากสาเหตุแนวคิดเห็นคุณค่าเช่นนี้ คนไทยกลุ่มบริโภคนิยมจึงหันมาสนใจบริโภคปัจจัย ๔^{๒๐} ด้วยความต้องการโดยไม่มีขอบเขตเพราะการบริโภคปัจจัย ๔ ลักษณะบริโภคนิยมเป็นสิ่งที่สนองความต้องการของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี หามนุษย์ที่จะปฏิเสธความต้องการบริโภคปัจจัย ๔ แบบบริโภคนิยมได้ยาก แนวคิดเช่นนี้คนไทยกลุ่มบริโภคนิยมจึงเห็นคุณค่าที่เกิดจากการบริโภคนิยม

๓.๖ วิพากษ์

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า บริโภคนิยมเป็นวัฒนธรรมแบบหนึ่งที่นิยมการบริโภคเกินความจำเป็นและก่อให้เกิดผลกระทบทั้งกับตัวเองและผู้อื่นคิดแต่เพียงว่าตัวเองได้สนองความต้องการเพียงครั้งคราวเท่านั้นหรือการซื้อสินค้าตามกระแสนิยมและไม่คิดถึงเงินที่ต้องเสียไปขอบเขตอะไรแปลกๆใหม่ๆโดยไม่คิดว่าจะเกิดผลกระทบอะไรหรือพวคนิยมความสบายจะเสียเงินเท่าไรไม่ว่าขอให้ได้สบายไว้ก่อน แนวความคิดที่ทำให้เกิดระบบบริโภคนิยมคือ วัตถุนิยมนั้นเกิดจากพื้นฐานของค่านิยมคือการให้คุณค่ากับสิ่งนั้นหรือชื่นชอบพอใจในสิ่งนั้นค่านิยมมีหลายประการและการให้คุณค่ากับวัตถุก็เป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมเรียกว่าค่านิยมทางวัตถุนิยมกลายเป็นวัฒนธรรมการบริโภคที่เน้นวัตถุมากกว่าจิตใจ ประเภทของการบริโภคของคนไทยกลุ่มบริโภคนิยม แนวคิดการบริโภคเช่นนี้ใช้ได้เฉพาะกลุ่มเท่านั้น ไม่สามารถเป็นหลักการบริโภคปัจจัย ๔ ที่เป็นสากลกล่าวคือมนุษย์มีแนวความคิดในการบริโภคปัจจัย ๔ แตกต่างกันไปการที่มนุษย์จะเลือกบริโภคปัจจัย ๔ แบบบริโภคนิยมอย่างเดียวยังเป็นไปได้ เพราะมนุษย์มีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน

^{๒๐} สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช, ความสุขหาได้ไม่ยาก, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๓๔), หน้า ๗๖.

คนไทยกลุ่มบริโภคนิยม เป็นกลุ่มบริโภคปัจจัย ๔ ด้วยการให้ความสุขสบายทางกาย และทางใจที่เกิดจากการเสพ ปัจจัยทั้ง ๔ อย่างไม่มีขีดจำกัด เกิดความสุขที่เกิดจากการเสพปัจจัย ๔ อย่างเพติดเพติดสนองความอยากได้ คนไทยกลุ่มบริโภคนิยมวิ่งตามกระแสของสังคม ขอมรับเอา เทคโนโลยีของสังคมอื่นมา เหตุผลที่คนไทยกลุ่มบริโภคนิยมหันมาสนใจบริโภคเช่นนี้มีสาเหตุหลักอยู่ ๒ ประการ คือ ๑. สาเหตุภายในคือ การที่มีแนวคิดที่ว่าเมื่อบริโภคแล้วทำให้สนองความต้องการหรือความอยากได้ สร้างความสุขกายสบายใจแก่ผู้บริโภค เป็นการสร้างคุณค่าให้แก่จิตใจ ๒. สาเหตุภายนอก สาเหตุภายนอกคือ ค่านิยมทางสังคม คือมีแนวคิดที่ว่าการที่บริโภคแบบ บริโภคนิยม ยกตัวอย่างเช่น มีบ้านหรู รับประทานอาหารราคาแพง สวมใส่เสื้อผ้าที่แพง มีแฟชั่น การซื้อยาที่แพง จะเป็นเหตุทำให้คนในสังคมมองว่า เป็นคนที่รวย มีอำนาจวาสนา เป็นคนที่น่า คบหาเจรจา

หลักการบริโภคตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ มีหลักการบริโภคอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่ อยู่อาศัย ยารักษาโรคแบบตามแฟชั่นสมัยใหม่ ชอบของราคาแพง โดยมีได้คำนึงถึงภัยที่ตามมาที่เกิดจากการบริโภค หลักการบริโภคเช่นนี้คงถูกใจสำหรับมนุษย์เป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นการบริโภค แบบสนองความอยากได้อย่างเต็มที่ สิ่งที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งก็คือ การบริโภคแบบบริโภคนิยม เช่นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การบริโภคเช่นนี้สร้างความสุขให้แก่ผู้บริโภคได้แค่เพียงชั่วขณะเท่านั้น ไม่เป็นการบริโภคที่สร้างความสุขได้อย่างยั่งยืนถาวร อาจก่อให้เกิดปัญหาหนี้สิน ปัญหา ครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม หรือปัญหาสุขภาพของมนุษย์เป็นต้น เพราะหลักการบริโภคปัจจัย ๔ ของคนไทยกลุ่มบริโภคนิยม เน้นเสพอย่างเดียว ขาดปัญญาในการพิจารณาในการบริโภค

สำหรับคุณค่าการบริโภคของคนไทยกลุ่มบริโภคนิยมมีดังนี้คือ ๑. คุณค่าทางสังคม หมายถึง คนไทยกลุ่มบริโภคนิยมมีแนวความคิดว่าหากใครได้บริโภคอาหารที่แพง เสื้อผ้าที่สวยงาม ราคาแพง บ้านหรูหรายา รักษาโรคที่แพงเกินความจำเป็น สังคมก็จะมีแนวคิดมุมมองว่าบุคคลนั้น เป็นบุคคลร่ำรวย มีฐานะดี เป็นผู้มั่งคั่ง จากแนวคิดที่กล่าวมานี้จึงทำให้คนไทยกลุ่มบริโภคนิยมอยากที่จะบริโภคเช่นนี้ เพื่อให้เกิดคุณค่าทางสังคม ๒. คุณค่าสนองความต้องการทางด้าน ร่างกายและจิตใจ หมายถึงกลุ่มคนไทยบริโภคนิยมมีแนวคิดเห็นประโยชน์ว่า การบริโภคปัจจัย ๔ สามารถที่สนองความต้องการได้ สร้างความสุขกายสบายใจให้คุณค่าด้านร่างกายและจิตใจ อำนวยความแก่ชีวิตสะดวกได้เป็นอย่างดี จากสาเหตุแนวคิดเห็นคุณค่าเช่นนี้ คนไทยกลุ่มบริโภคนิยมจึงหันมาสนใจบริโภคปัจจัย ๔ ด้วยความต้องการโดยไม่มีขอบเขตเพราะการบริโภคปัจจัย ๔ ลักษณะบริโภคนิยมเป็นสิ่งที่สนองความต้องการของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี หามนุษย์ที่จะปฏิเสธ ความต้องการบริโภคปัจจัย ๔ แบบบริโภคนิยมน้อยมาก ผู้วิจัยเห็นว่าคุณค่าที่เกิดจากการบริโภค

คนไทยของกลุ่มบริโภคนิยม เป็นการสร้างคุณค่าเทียมในสังคมไทย เป็นค่านิยมที่ต้องดิ้นรนและจะต้องเอาชนะคนในสังคมให้ยอมรับว่าตนเองหรูหรา ดูดี มีอำนาจวาสนา เหตุผลที่คนไทยกลุ่มบริโภคนิยมเห็นว่าคุณค่าของบริโภคนิยมเมื่อบริโภคแล้วทำให้มนุษย์ในสังคมมองว่าเป็นผู้มีฐานะ ร่ำรวย เป็นผู้มีอำนาจ เป็นผู้ดีในสังคม ผู้วิจัยเห็นว่าการบริโภคที่ดีนั้น ควรมองดูที่คุณค่าที่แท้จริงของการบริโภคปัจจัย ๔ การที่มีมุมมองว่าบริโภคเพื่อให้คนในสังคมมองว่า ดูดีมีฐานะ ร่ำรวย มีอำนาจนั้น มิใช่คุณค่าของการบริโภค คุณค่าที่แท้จริงของการบริโภคควรให้คุณค่าที่แท้จริงแก่มนุษย์คือ บริโภคเพื่อพัฒนาคุณภาพของชีวิตมิใช่สนองตัณหา ถ้าหากมีมุมมองว่าบริโภคเพื่อให้สังคมยอมรับว่าร่ำรวยมีฐานะ มีอำนาจวาสนา สำหรับคนที่ไม่มีเงินก็จะพยายามแสวงหาแต่การบริโภคที่เกินความจำเป็นซึ่งอาจเป็นปัญหาทำให้คนในสังคมไทยเกิดการแข่งขันกันและทำให้สังคมได้รับความเดือดร้อน การที่เราดิ้นรนในการแสวงหาบริโภคปัจจัย ๔ เช่นนี้ ความสุขจะเกิดขึ้นกับคนไทยกลุ่มบริโภคนิยมได้อย่างไร เพราะมัวแต่ดิ้นรน แข่งขันกับเวลา ซึ่งพิจารณาแล้วการบริโภคเช่นนี้อาจสร้างความทุกข์มากกว่าความสุขก็เป็นได้